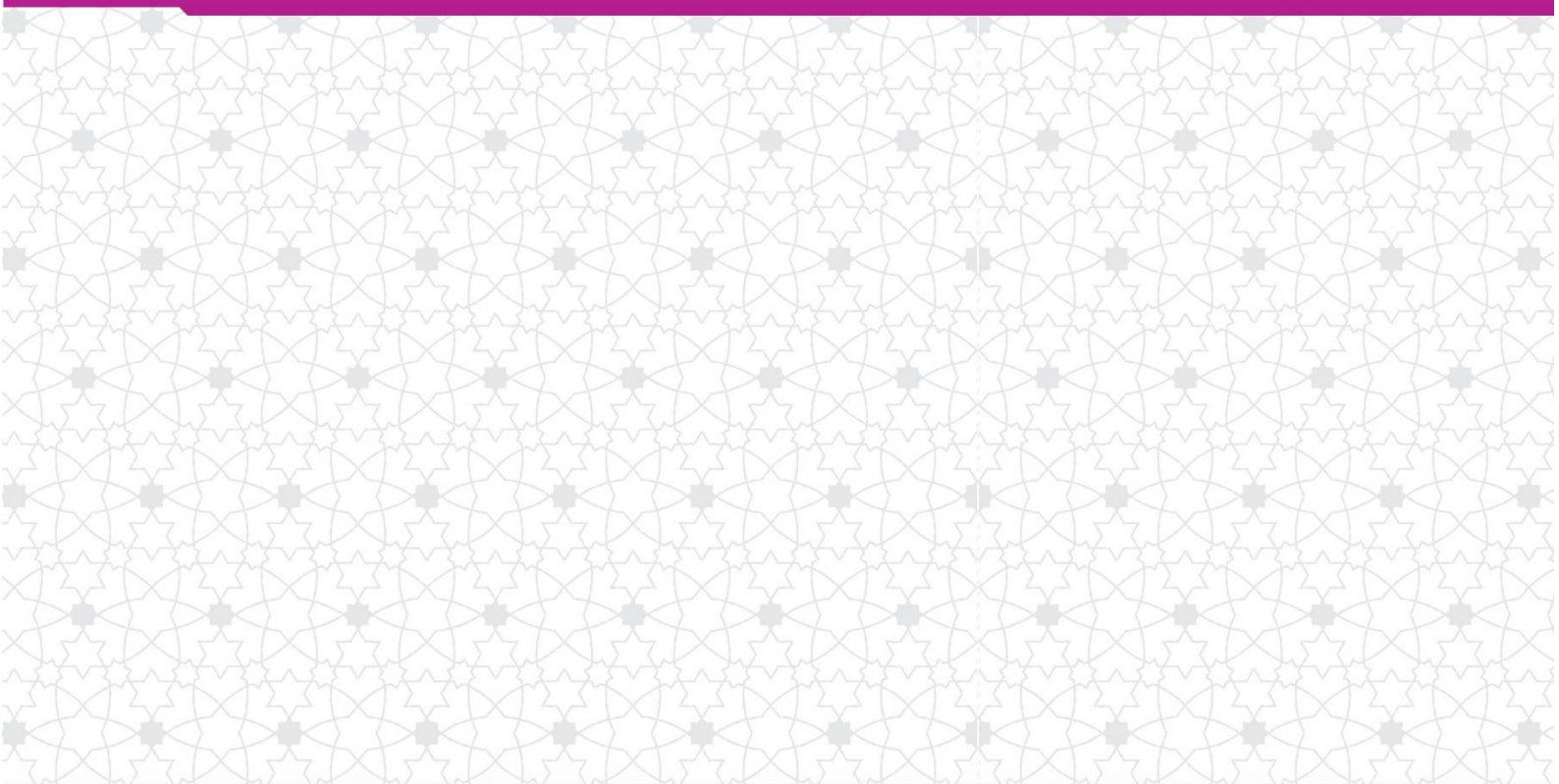
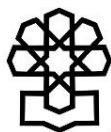




بررسی لایحه برنامه هفتم توسعه (۶): حوزه رسانه و فضای مجازی و ارائه احکام پیشنهادی





مرکز پژوهش‌ها
مجلس شورای اسلامی

کد موضوعی: ۲۷۰
شماره مسلسل: ۱۹۰۵۲

شناسنامه گزارش

عنوان گزارش: بررسی لایحه برنامه هفتم توسعه (۶): حوزه رسانه و فضای مجازی و ارائه احکام پیشنهادی

نام دفتر: مطالعات فرهنگ و آموزش (گروه رسانه، ارتباطات جمعی و فضای مجازی)

تهیه و تدوین کنندگان: سیدعلی محسنیان، عبدالرحیم قاسمی نژاد

همکار: اکرم آقامحمدی

اظهار نظر کنندگان: رضا بختیاری نژاد، سیدآرش وکیلان، منصوره اخوان، محمدحسین آزادی، آریین ابراهیمی نژاد،

مرتضی قاسم زاده عراقی

ناظر علمی: موسی بیات

ویراستار ادبی: شیوا امین اسکندری

واژه‌های کلیدی:

۱. لایحه برنامه هفتم توسعه

۲. رسانه

۳. فضای مجازی

۴. احکام پیشنهادی



تاریخ انتشار: ۱۴۰۲/۴/۵

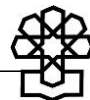
به نام خدا

فهرست مطالب

چکیده.....	۱
خلاصه مدیریتی.....	۱
مقدمه.....	۴
جمع‌بندی.....	۱۶
منابع و مأخذ.....	۱۷

فهرست جداول

جدول ۱. احکام حوزه رسانه و فضای مجازی در فصل پانزدهم (ارتقای فرهنگ عمومی و رسانه) لایحه برنامه هفتم توسعه.....	۵
جدول ۲. احکام مرتبط با حوزه رسانه و فضای مجازی در سایر فصول لایحه برنامه هفتم توسعه.....	۱۴
جدول ۳. پیشنهادات الحاقی به لایحه برنامه هفتم توسعه در حوزه رسانه و فضای مجازی.....	۱۵



بررسی لایحه برنامه هفتم توسعه (۶): حوزه رسانه و فضای مجازی و ارائه احکام پیشنهادی

چکیده

به‌طور مشخص بندهای ۱۴ (تقویت کارایی و اثربخشی رسانه ملی) و ۱۹ (برقراری حاکمیت ملی در لایه‌های شبکه ملی اطلاعات) از سیاست‌های کلی برنامه هفتم به رسانه و فضای مجازی اختصاص دارد. لایحه برنامه هفتم نیز در مواد ۷۴ تا ۷۸ احکام مشخصی را به موضوع رسانه و ارتباطات اختصاص داده است. موضوع این احکام عبارتند از: تعیین شاخص کمی برای رسانه‌های برخط دارای مجوز، تعیین ضوابط احراز تخلفات و ضمانت اجرای متخلفان اعم از چهره‌های رسانه‌ای و رسانه‌های صوت و تصویر فراگیر توسط هیئت وزیران، تهیه طرح احیا و فعال‌سازی موقوفات، حمایت از مراکز رسانه‌ای و مطبوعاتی از طریق امکان استفاده از فضاهای مسکونی و برخورداری از تعرفه فرهنگی برای هزینه‌های انشعاب، تعیین تکلیف نقش تنظیم‌گری صوت و تصویر فراگیر، تکلیف صدا و سیما به تولید و پخش محتوای هویت‌محور، عدالت‌گستر و شتاب‌بخش پیشرفت و تهیه آیین‌نامه نحوه تعیین میزان حق پخش تلویزیونی مسابقات ورزشی با هماهنگی وزارت ورزش و جوانان. ملاحظات کارشناسی که نسبت به احکام فوق وجود دارد عبارت است از اینکه برآورد شاخص‌ها غیرواقعی است، در قاعده‌گذاری برای مواجهه با تخلفات چهره‌های رسانه‌ای و رسانه‌های صوت و تصویر فراگیر صلاحیت مجلس در قانونگذاری نادیده گرفته شده و مسائل و چالش‌های رسانه‌ای مانند تحقق مرجعیت رسانه‌های داخلی، ارتقای شاخص‌های کمی فعالیت رسانه‌ای، حمایت از محتوای بومی دیجیتال و تقویت زیست‌بوم فضای مجازی کودک و نوجوان مورد توجه قرار نگرفته است. گزارش حاضر ضمن بررسی مواد لایحه در حوزه رسانه و فضای مجازی و ارائه پیشنهادها اصلاحی برای آنها احکام مشخصی را ناظر به ملاحظات کارشناسی فوق در قالب مواد الحاقی به لایحه پیشنهاد کرده است.

خلاصه مدیریتی

احکام لایحه برنامه پنج‌ساله هفتم توسعه در حوزه رسانه و فضای مجازی در دو بخش قابل بررسی و تحلیل است. بخش اول احکامی هستند که در فصل پانزدهم لایحه تحت عنوان «ارتقای فرهنگ عمومی و رسانه» گنجانده شده و بخش دوم شامل احکامی است که در سایر فصول قابل مشاهده است.

در فصل پانزدهم (ارتقای فرهنگ عمومی و رسانه) مجموعاً ۵ ماده و ۱۴ بند مرتبط با حوزه رسانه و فضای مجازی آمده است که عبارتند از: ماده (۷۴)، بندهای «ب»، «پ»، «ت»، «ث» و «ج» از ماده (۷۵)، بندهای «الف» و «ب» از ماده (۷۶)، بندهای «الف»، «ب» و «پ» از مواد (۷۷) و (۷۸). همچنین احکام مرتبط در سایر فصول نیز عبارتند از:

بند «ث» از ماده (۳) و تبصره ماده (۶۷).

بررسی مفاد مرتبط با رسانه و فضای مجازی از لایحه برنامه پنج‌ساله هفتم توسعه بیانگر آن است که این احکام از کفایت، اتقان و جامعیت لازم برخوردار نیستند. اگرچه این لایحه تلاش کرده تا ذیل سیاست‌های کلی ابلاغی برنامه هفتم توسعه تدوین شود اما اشکال‌های زیر نیز در آن مشاهده می‌شود: کم‌توجهی به ویژگی‌های شکلی مورد انتظار از مواد و احکام برنامه‌های پنج‌ساله توسعه، عدم جامع‌نگری نسبت به مسائل و چالش‌های رسانه‌ای و ارتباطی کشور از جمله از دست رفتن مرجعیت رسانه‌های بومی، کم‌توجهی به توسعه محتوای دیجیتال داخلی فضای مجازی، عدم اتقان لازم در تقویت لایه محتوا و خدمات شبکه ملی اطلاعات، کم‌توجهی به خلأ موجود در حوزه مربی زیست‌بوم فضای مجازی کودک و نوجوان و عدم کفایت مواد پیشنهادی برای افزایش کیفیت برنامه‌های رادیویی، تلویزیونی و فضای مجازی سازمان صدا و سیما.

در این گزارش پس از برگزاری جلسات کارشناسی با نمایندگان دستگاه‌های اجرایی و استماع دیدگاه‌های صاحب‌نظران حوزه رسانه و فضای مجازی، ابتدا به صورت مجزا و تفصیلی مواد مندرج در لایحه (چه در فصل ارتقای فرهنگ عمومی و رسانه و چه در سایر فصول) مورد ارزیابی قرار گرفته و اصلاحات لازم در احکام لایحه صورت گرفته است. همچنین در ادامه احکام پیشنهادی الحاقی به لایحه برنامه هفتم توسعه همراه با ادله کارشناسی مرتبط با هر حکم ارائه شده است.

• اهم پیشنهادی‌های اصلاحی در خصوص مواد و بندهای مذکور (که در جداول ۱ و ۲ به تفصیل و ناظر به هریک از احکام مورد اشاره قرار گرفته) عبارتند از:

الف) اصلاح مفاد جدول مندرج در ماده (۷۴) در خصوص ارتقای شاخص‌های کمی فعالیت‌های رسانه‌ای؛ متن پیشنهاد اصلاحی:

موارد زیر در جدول این ماده افزوده شده و هزینه‌های آن از سقف اعتبارات مصوب سالانه دستگاه تأمین می‌شود:

- سنجه عملکردی: استقرار نظام صحت‌سنجی اخبار در فضای مجازی، واحد متعارف: سامانه، هدف کمی در پایان برنامه: ۳

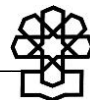
- ایجاد نظام رتبه‌بندی رسانه‌های فضای مجازی براساس انتشار اخبار صحیح و مقابله با اطلاعات و اخبار خلاف واقع، واحد متعارف: نظام، هدف کمی در پایان برنامه: ۱

- حداقل سهم ترافیک محتوای حرفه‌ای داخلی سازگار با فرهنگ ایرانی اسلامی (به تشخیص دستگاه مربوطه) از سبد محتوای حرفه‌ای سکوه‌ای داخلی، واحد متعارف: درصد، هدف کمی در پایان برنامه: ۶۰

- استقرار نظام سالم‌سازی و رتبه‌بندی محتوا در همه سکوه‌ای محتوایی، واحد متعارف: سامانه، هدف کمی در پایان برنامه: ۳

- استقرار فضای مجازی سالم، مفید و ایمن (طبق مصوبه شورای عالی فضای مجازی با عنوان «توسعه فضای مجازی سالم، مفید و ایمن»، مورخ ۱۳۹۳/۱۲/۱۰) با تمرکز بر کودکان و نوجوانان، واحد متعارف: کاربر/ترافیک، هدف کمی در پایان برنامه: ۱۰ میلیون / ۱۵ درصد کل ترافیک

- تعداد کاربران سکوه‌ای کاربرمحور و ناشرمحور مجاز داخلی، واحد متعارف: کاربر، هدف کمی در پایان برنامه: ۳۰ میلیون



- تربیت مربیان سواد فضای مجازی، واحد متعارف: تعداد مربی، هدف کمی در پایان برنامه: ۱۰۰ هزار نفر

ب) اصلاح بند «ب» ماده (۷۵) با رویکرد تحقق مرجعیت رسانه‌ای

متن پیشنهاد اصلاحی: به منظور شناخت تحولات فرهنگی-ارتباطی جامعه، افزایش کارایی دستگاه‌های رسانه‌ای، اعمال نظارت مستمر بر فعالیت‌های رسانه‌ها و تحقق مرجعیت رسانه‌ای اقدامات ذیل به عمل خواهد آمد: وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی موظف است تا پایان سال اول برنامه با انجام مطالعات لازم و با مشخص نمودن تعاریف، مفاهیم اصلی بخش رسانه نسبت به تعریف شاخص‌های وضعیت رسانه‌ای و ارتباطات کشور متناسب با اهداف و آرمان‌های نظام جمهوری اسلامی و سیاست‌های فرهنگی مصوب شورای عالی انقلاب فرهنگی اقدام و پس از تأیید شورای مذکور با مبنا قرار دادن آنها و با همکاری مرکز آمار ایران به ترتیب ذیل نسبت به تولید اطلاعات مربوط به آنها و اندازه‌گیری تحولات شاخص‌های مزبور طی سال‌های برنامه اقدام نماید:

۱. هر سال یک‌بار تحولات شاخص‌های مربوط به میزان اعتماد مردم به رسانه‌های داخلی و میزان مصرف رسانه‌ای در کل کشور را تعیین و برای بررسی در اختیار دستگاه‌ها و نهادهای ذی‌ربط قرار دهد.
۲. همه‌ساله گزارشی از اقدامات اجرایی دستگاه‌ها و نهادهای ذی‌ربط برای افزایش مرجعیت رسانه‌ای کشور تهیه و ارائه شود.
۳. همه‌ساله اطلاعات و آمار و تحولات شاخص‌های مربوط به وضعیت رسانه‌ها و ارتباطات از جمله نیروی انسانی، بودجه تخصیصی، فضاها و تجهیزات رسانه‌ای، ارزش نشان تجاری رسانه و درآمدزایی رسانه‌ها اعم از دولتی و غیردولتی را در کل کشور به تفکیک استان تعیین کند.

• اهم پیشنهادهای الحاقی گزارش حاضر (که در جدول ۳ به تفصیل مورد اشاره قرار گرفته‌اند) عبارتند از:

الف) موضوع: حمایت از محتوای بومی رقمی (دیجیتال)

وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی با همکاری وزارت امور اقتصادی و دارایی و وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات موظف است ظرف شش ماه پس از تصویب قانون ضوابط و الزامات فنی، حقوقی و اقتصادی ناظر بر تولید و عرضه رمز کلیدهای یکتا (NFT) همچنین شناسه‌دارسازی محتوا و تسهیل و تسریع فرایندهای بازارسازی و بازاریابی محتوا در عرصه‌های داخلی و جهانی و معیارهای اعتبارسنجی و اعتباربخشی به محتوای رقمی (دیجیتال) برای هدفمندسازی و هوشمندسازی حمایت‌ها، تسهیلات، معافیت‌ها و امتیازات قابل اعطا به حوزه محتوا و تأثیرگذاری آن بر اعتبارپذیری مالی فعالان صنعت و بازار محتوا را تعیین کند.

ب) موضوع: تقویت زیست‌بوم فضای مجازی کودک و نوجوان

وزارت آموزش و پرورش مکلف است از محل اعتبارات وزارت آموزش و پرورش، سالانه ۱۵ هزار مربی سواد فضای مجازی کودک و نوجوان را به منظور ارتقای سواد فضای مجازی در همه مقاطع تحصیلی در قالب آموزش‌های ضمن خدمت فرهنگیان، آموزش دهد.

مقدمه

در فصل پانزدهم «لایحه برنامه پنج‌ساله هفتم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران (۱۴۰۶-۱۴۰۲)» به موضوع «ارتقای فرهنگ عمومی و رسانه» اختصاص یافته است. پیش از این نیز در سیاست‌های کلی ابلاغی رهبر معظم انقلاب برای تدوین برنامه هفتم توسعه دو بند مرتبط با حوزه رسانه و فضای مجازی ذکر شده بود که عبارتند از: بند «۱۴»: تقویت کارایی و اثربخشی رسانه ملی در گسترش و تعمیق فرهنگ اسلامی - ایرانی و مواجهه مؤثر با جنگ روانی و تهاجم فرهنگی و سیاسی دشمنان؛ بند «۱۹»: برقراری حاکمیت ملی و صیانت از ارزش‌های اسلامی - ایرانی در فضای مجازی با تکمیل و توسعه شبکه ملی اطلاعات و تأمین محتوا و خدمات متناسب و ارتقای قدرت سایبری در تراز قدرت‌های جهانی با تأکید بر مقاوم‌سازی و امنیت زیرساخت‌های حیاتی و کلان داده کشور. در فصل پانزدهم لایحه مجموعاً ۵ ماده و ۱۴ بند پیش‌بینی شده که در همه این مواد و همچنین برخی از مواد سایر فصول لایحه، تکالیفی مرتبط با حوزه رسانه، ارتباطات و فضای مجازی و برای دستگاه‌هایی چون سازمان صدا و سیما، وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی (معاونت امور مطبوعاتی و اطلاع‌رسانی، مرکز توسعه فرهنگ و هنر در فضای مجازی) و مرکز ملی فضای مجازی مشاهده می‌شود که در این گزارش مورد اشاره قرار خواهند گرفت. در این گزارش پس از برگزاری جلسات کارشناسی با نمایندگان دستگاه‌های اجرایی و استماع دیدگاه‌های صاحب‌نظران حوزه رسانه، ارتباطات و فضای مجازی، ابتدا به صورت مجزا و تفصیلی مواد مندرج در لایحه (چه در فصل ارتقای فرهنگ عمومی و رسانه و چه در سایر فصول) مورد ارزیابی قرار گرفته و اصلاحات لازم در احکام لایحه صورت گرفته است. همچنین در ادامه احکام پیشنهادی الحاقی به لایحه برنامه هفتم توسعه همراه با ادله کارشناسی مرتبط با هر حکم ارائه شده است.



جدول ۱. احکام حوزه رسانه و فضای مجازی در فصل پانزدهم (ارتقای فرهنگ عمومی و رسانه) لایحه برنامه هفتم توسعه

ماده	بند	موافق / مخالف / موافق به شرط اصلاح	سابقه در برنامه ششم و قوانین دائمی	اظهار نظر کارشناسی	پیشنهاد اصلاحی
<p>ماده (۷۴) - در اجرای بندهای سیزدهم^۱ و چهاردهم^۲ سیاست‌های کلی برنامه و به‌منظور تحقق اهداف کمی زیر مطابق با احکام این فصل، اقدام می‌شود.</p>	<p>سنجه عملکردی: تعداد رسانه‌های برخط ثبت شده / دارای مجوز واحد متعارف: هزار عنوان هدف کمی در پایان برنامه: ۶۰۰</p> <p>سنجه عملکردی: تعداد صدور پروانه انتشار نرم‌افزارهای محتوایی داخلی واحد متعارف: پروانه هدف کمی در پایان برنامه: ۵۰۰۰</p>	موافق به شرط اصلاح	ندارد	<p>این اهداف از برنامه عملیاتی بودجه با اعمال ضریب افزایش سالانه استخراج شده و ارتباطی به برنامه توسعه ندارد. هدف توسعه‌ای می‌تواند شامل مواردی چون راه‌اندازی سامانه صحت‌سنجی اخبار، استقرار نظام رده‌بندی سنی محتوا و رده‌بندی ۵۰ درصد محتوا یا موارد دیگری باشد که در بخش محتوایی سند معماری شبکه ملی آمده است.</p>	<p>موارد زیر در جدول این ماده افزوده شده و هزینه‌های آن از سقف اعتبارات مصوب سالانه دستگاه تأمین می‌شود:</p> <p>۱. سنجه عملکردی: استقرار نظام صحت‌سنجی اخبار در فضای مجازی، واحد متعارف: سامانه، هدف کمی در پایان برنامه: ۳</p> <p>۲. ایجاد نظام رتبه‌بندی رسانه‌های فضای مجازی براساس انتشار اخبار صحیح و مقابله با اطلاعات و اخبار خلاف واقع، واحد متعارف: نظام، هدف کمی در پایان برنامه: ۱</p> <p>۳. حداقل سهم ترافیک محتوای حرفه‌ای داخلی سازگار با فرهنگ ایرانی اسلامی (به تشخیص دستگاه مربوطه) از سبد محتوای حرفه‌ای سکوها داخلی، واحد متعارف: درصد، هدف کمی در پایان برنامه: ۶۰</p> <p>۴. استقرار نظام سالم‌سازی و رتبه‌بندی محتوا در همه سکوها محتوایی، واحد متعارف: سامانه، هدف کمی در پایان برنامه: ۳</p> <p>۵. استقرار فضای مجازی سالم، مفید و ایمن (طبق مصوبه شورای عالی فضای مجازی با عنوان «توسعه فضای مجازی سالم، مفید و ایمن»، مورخ ۱۳۹۳/۱۲/۱۰) با تمرکز بر کودکان و نوجوانان، واحد متعارف: کاربر/ترافیک، هدف کمی در پایان برنامه: ۱۰ میلیون / ۱۵ درصد کل ترافیک</p> <p>۶. تعداد کاربران سکوها کاربرمحور و ناشرمحور</p>

۱. اعتلای فرهنگ عمومی در جهت تحکیم سبک زندگی اسلامی - ایرانی، تقویت همبستگی و اعتمادبه‌نفس ملی، ارتقای هویت ملی و روحیه مقاومت، کار و تلاش در جامعه با بسیج تمامی امکانات و ظرفیت‌های کشور، دستگاه‌ها و نهادهای دولتی و مردمی و افراد و شخصیت‌های اثرگذار علمی و اجتماعی و حمایت و پشتیبانی مؤثر دولت از آن.

۲. تقویت کارایی و اثربخشی رسانه ملی در گسترش و تعمیق فرهنگ اسلامی - ایرانی و مواجهه مؤثر با جنگ روانی و تهاجم فرهنگی و سیاسی دشمنان.

پیشنهاد اصلاحی	اظهار نظر کارشناسی	سابقه در برنامه ششم و قوانین دائمی	موافق / مخالف / موافق به شرط اصلاح	بند	ماده
<p>مجاز داخلی، واحد متعارف: کاربر، هدف کمی در پایان برنامه: ۳۰ میلیون</p> <p>۷. تربیت مربیان سواد فضای مجازی، واحد معارف: تعداد مربی، هدف کمی در پایان برنامه: ۱۰۰ هزار نفر</p>					
<p>الحاق یک بند به ماده (۷۵)</p> <p>به منظور شناخت تحولات فرهنگی-ارتباطی جامعه، افزایش کارایی دستگاه‌های رسانه‌ای، اعمال نظارت مستمر بر فعالیت‌های رسانه‌ها و تحقق مرجعیت رسانه‌ای اقدامات ذیل به عمل خواهد آمد: وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی با همکاری صدا و سیما موظف است تا پایان سال اول برنامه با انجام مطالعات لازم و با مشخص کردن تعاریف، مفاهیم اصلی بخش رسانه نسبت به تعریف شاخص‌های وضعیت رسانه‌ای و ارتباطات کشور متناسب با اهداف و آرمان‌های نظام جمهوری اسلامی و سیاست‌های فرهنگی مصوب شورای عالی انقلاب فرهنگی اقدام و پس از تأیید شورای مذکور با مبنا قرار دادن آنها و با همکاری مرکز آمار ایران به ترتیب ذیل نسبت به تولید اطلاعات مربوط به آنها و اندازه‌گیری تحولات شاخص‌های مزبور طی سال‌های برنامه اقدام نماید:</p> <p>۱. هر سال یک‌بار تحولات شاخص‌های مربوط به میزان اعتماد مردم به رسانه‌های داخلی و میزان مصرف رسانه‌ای در کل کشور را تعیین و برای بررسی در اختیار دستگاه‌ها و نهادهای ذی‌ربط قرار دهد.</p> <p>۲. همه‌ساله گزارشی از اقدامات اجرایی دستگاه‌ها</p>		ندارد	موافق به شرط اصلاح	<p>ب) به منظور احصا دقیق و برخط داده‌های آماری مورد نیاز به جهت تسهیل پردازش، تحلیل دقیق و ایجاد بستر مناسب برای آینده‌پژوهی روندهای سبک زندگی جامعه ایرانی و همچنین انتشار آنها، وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی با هماهنگی مرکز آمار ایران مکلف است نسبت به راه‌اندازی سامانه رصد، پایش و سنجش مستمر شاخص‌های فرهنگ عمومی و سبک زندگی مردم اقدام نماید.</p> <p>دستگاه‌های اجرایی و دارندگان پایگاه‌های داده موضوع این بند، موظفند نسبت به ارائه مستمر و جامع داده‌ها به این سامانه به صورت برخط اقدام کنند.</p>	<p>ماده (۷۵) - در راستای اعتلای فرهنگ عمومی در جهت تحکیم سبک زندگی اسلامی-ایرانی، تقویت همبستگی و اعتماد به نفس ملی، ارتقای هویت ملی و روحیه مقاومت، کار و تلاش در جامعه اقدامات زیر انجام می‌شود:</p>



ماده	بند	موافق / مخالف / موافق به شرط اصلاح	سابقه در برنامه ششم و قوانین دائمی	اظهار نظر کارشناسی	پیشنهاد اصلاحی
					و نهادهای ذی ربط برای افزایش مرجعیت رسانه‌ای کشور تهیه و ارائه شود. ۳. همه‌ساله اطلاعات و آمار و تحولات شاخص‌های مربوط به وضعیت رسانه‌ها و ارتباطات از جمله نیروی انسانی، بودجه تخصیصی، فضاها و تجهیزات رسانه‌ای، ارزش نشان تجاری رسانه و درآمدزایی رسانه‌ها اعم از دولتی و غیردولتی را در کل کشور به تفکیک استان تعیین نماید.
	پ) به وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی اجازه داده می‌شود، به منظور تقویت نقش نظارتی در حوزه فرهنگ، هنر و رسانه، در چارچوب آیین‌نامه اجرایی که ظرف مدت سه ماه پس از ابلاغ برنامه به تصویب هیئت وزیران می‌رسد، در صورت احراز تخلفات نسبت به محرومیت، تعلیق یا لغو مجوز متخلفین اقدام نماید.	مخالف	ندارد	در صورتی که تخلفات افراد مصداق عناوین مجرمانه موجود را داشته باشد نیاز به قانونگذاری مجدد نیست و در صورتی که منظور از تخلفات عناوین مجرمانه جدیدی باشد، تعیین آیین‌نامه نحوه رسیدگی به تخلفات اهالی فرهنگ، هنر و رسانه در صلاحیت مجلس شورای اسلامی است و نیاز به تصریح قانونی دارد؛ کما اینکه در قانون رسیدگی به تخلفات اداری کارکنان دولت موارد تخلفات و تنبیهات به طور دقیق مشخص شده است و تهیه و تصویب این موارد خارج از صلاحیت هیئت وزیران است. از سوی دیگر رسیدگی به تخلفات نیاز تشریفات دقیق و آیین دادرسی مشخص دارد که تعیین آن در صلاحیت مجلس است.	حذف

ماده	بند	موافق / مخالف / موافق به شرط اصلاح	سابقه در برنامه ششم و قوانین دائمی	اظهار نظر کارشناسی	پیشنهاد اصلاحی
	ت) دستگاه‌های اجرایی به‌ویژه وزارتخانه‌های فرهنگ و ارشاد اسلامی و امور خارجه، سازمان صدا و سیما، جمهوری اسلامی ایران، سازمان تبلیغات اسلامی، سازمان فرهنگ و ارتباطات و دفتر تبلیغات حوزه علمیه قم مکلفند با استفاده از کلیه امکانات فرهنگی، هنری و امکانات تجسمی و رسانه‌های همگانی نسبت به تبیین، تبلیغ، ترویج و نشر آثار و اندیشه‌ها و سیره عملی حضرت امام خمینی (ره) بنیان‌گذار جمهوری اسلامی ایران و مقام معظم رهبری (مدظله‌العالی) در گستره ملی و بین‌المللی اقدام نمایند. وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی مکلف است آیین‌نامه اجرایی این بند را ظرف مدت شش ماه پس از ابلاغ برنامه، تهیه و پس از تأیید دفتر حفظ نشر آثار حضرت آیت‌الله العظمی خامنه‌ای (مدظله‌العالی) به تصویب هیئت وزیران برساند.	مخالف	دارد	ماده (۳۷) قانون احکام دائمی برنامه‌های توسعه متضمن تکالیف مشخص در خصوص موضوع همین حکم است و تکرار آن ضرورتی ندارد.	حذف
	ث) وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی (سازمان اوقاف و امور خیریه) مکلف است با همکاری سازمان صدا و سیما، جمهوری اسلامی ایران و سازمان تبلیغات اسلامی، طرح احیا و فعال‌سازی موقوفات، جهت حمایت و تقویت فعالیت‌های قرآنی، هیئت، مساجد و بقاع متبرکه و بقاع متبرکه را با توجه به نیات واقفین تا شش‌ماه پس از تصویب قانون برنامه، تهیه و به تصویب هیئت وزیران برساند.	موافق به شرط اصلاح	ندارد	در مرتبه اول، نقطه قوت ماده حاضر، هدفمند بودن و به‌صورت مشخص، جهت‌دهی آن به‌سوی احیای کارکرد نهاد وقف در حوزه فعالیت‌های قرآنی، هیئت، مساجد و بقاع متبرکه است. اما ماده مذکور دچار اشکالات و ابهاماتی نیز هست. نقش سازمان صدا و سیما و سازمان تبلیغات اسلامی در این ماده به‌صراحت بیان نشده و در آن ابهام وجود دارد. به‌نظر می‌رسد که مراد از همکاری سازمان اوقاف با سازمان‌های مذکور، همکاری در بُعد رسانه‌ای و تهیه پیوست	وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی (سازمان اوقاف و امور خیریه) مکلف است که طرح احیا و فعال‌سازی موقوفات، جهت حمایت و تقویت فعالیت‌های قرآنی، هیئت، مساجد و بقاع متبرکه را با توجه به نیات واقفین تا شش‌ماه پس از تصویب قانون برنامه، تهیه و به تصویب هیئت وزیران برساند. تبصره: وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی (سازمان اوقاف و امور خیریه) مکلف است که در راستای تحقق بند «ج» ماده (۳۷) قانون احکام دائمی توسعه کشور، ظرف مدت شش‌ماه از تصویب قانون برنامه، با همکاری سازمان صدا و سیما و سازمان تبلیغات اسلامی، توافقنامه لازم را با صدا و سیما منعقد نموده و به‌صورت سالیانه تمدید



ماده	بند	موافق / مخالف / موافق به شرط اصلاح	سابقه در برنامه ششم و قوانین دائمی	اظهار نظر کارشناسی	پیشنهاد اصلاحی
				<p>رسانه‌های طرح است. از طرف دیگر، بند «ج» ماده (۳۷) قانون احکام دائمی توسعه کشور، کلیه دستگاه‌های اجرایی مشمول ماده (۵) قانون مدیریت خدمات کشوری را مکلف کرده که یک درصد از اعتبارات هزینه‌ای خود را به استثنای فصول (۱)، (۴) و (۶) طی قراردادی مشخص با سازمان صدا و سیما، صرف تولید برنامه جهت فرهنگ‌سازی و آگاهی‌بخشی و اطلاع‌رسانی نمایند.</p>	کنند.
	<p>چ) مراکز فرهنگی، هنری، قرآنی، رسانه‌ای، سینمایی، مطبوعاتی و تبلیغی - دینی دارای مجوز از مراجع ذیصلاح (به جز سالن‌های نمایش فیلم و تئاتر، آموزشگاه‌ها، کانون‌های تبلیغاتی) مشروط به رعایت قوانین و مقررات پلیس اماکن عمومی فرماندهی انتظامی جمهوری اسلامی ایران، مادامی که فعالیت آنها مورد تأیید مراجع ذیصلاح باشد، از حمایت‌های زیر برخوردار می‌شوند:</p> <p>۱. احتساب هزینه‌های انشعاب مصرف آب، برق و گاز بر اساس تعرفه فرهنگی (آموزشی)؛</p> <p>۲. استفاده از کاربری فرهنگی در فضاهای مسکونی مشروط به عدم تضییع حقوق ساکنان.</p> <p>آیین‌نامه اجرایی مشتمل بر سطح و گستره اعمال حمایت‌های مذکور به پیشنهاد وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی با همکاری سازمان تبلیغات اسلامی</p>	موافق	دارد	<p>به‌رغم اینکه بند «ج» ماده (۹۲)^۱ برنامه ششم توسعه به نوعی به دنبال تکلیف شهرداری‌ها و ادارات دولتی بر حمایت از مراکز فرهنگی بوده اما آیین‌نامه اجرایی آن نوشته نشده و بالتبع عملکردی نیز نداشته است. از این‌رو بند پیشنهادی حاضر برای برنامه هفتم در صورت تدوین آیین‌نامه اجرایی می‌تواند برای این مراکز مؤثر واقع شود.</p>	

۱. ج - دولت و شهرداری‌ها و سازمان آب و فاضلاب مکلفند با ارائه تعرفه فرهنگی و با پروانه ساختمان در زمینه آب و برق و گاز، حمل‌ونقل و پست، با استفاده از کاربری فرهنگی در فضاهای مسکونی از کتاب‌فروشان، ناشران و مطبوعات که دارای مجوزهای قانونی لازم هستند حمایت کنند.

ماده	بند	موافق / مخالف / موافق به شرط اصلاح	سابقه در برنامه ششم و قوانین دائمی	اظهار نظر کارشناسی	پیشنهاد اصلاحی
	ظرف مدت شش ماه پس از ابلاغ برنامه، به تصویب هیئت وزیران می‌رسد.				
ماده (۷۶) - به منظور حمایت از تولید محتوا در حوزه فضای مجازی با رویکرد گسترش و تعمیق فرهنگ اسلامی ایرانی و مواجهه مؤثر با جنگ روانی و تهاجم فرهنگی و سیاسی دشمنان اقدامات زیر انجام می‌گیرد:	الف) مسئولیت تنظیم‌گری و صدور مجوز و نظارت بر خبرگزاری‌ها، رسانه‌های مکتوب، کتاب، بازی‌های رایانه‌ای، تبلیغات و نظایر آنکه در چارچوب وظایف و مأموریت‌های وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی قرار دارد، در بستر فضای مجازی نیز به عهده وزارت مذکور است. در صورتی که بخشی از رسانه‌های فوق از صوت و تصویر فراگیر استفاده کنند، ملزم به رعایت دستورالعمل‌های مشترک سازمان صدا و سیما جمهوری اسلامی ایران و وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی می‌باشند. در هریک از شوراهای صدور مجوز تولید، مجوز انتشار و مجوز پخش آگهی بازرگانی که در سازمان صدا و سیما جمهوری اسلامی ایران تشکیل می‌شود، نماینده وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی عضویت خواهد داشت.	مخالف	ندارد	نظر به تصویب هر دو بند «الف» و «ب» این ماده، در قالب ماده واحده‌ای تحت عنوان «تعیین الزامات ساماندهی حوزه صوت و تصویر فراگیر» از سوی شورای عالی انقلاب فرهنگی مورخ ۱۴۰۲/۴/۳۱، ضرورتی برای ذکر مجدد این مفاد در برنامه هفتم توسعه وجود ندارد. براساس این ماده واحده، حیطه اختیارات و وظایف وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی و سازمان صدا و سیما جمهوری اسلامی در این حوزه مشخص و برای فعالان بخش خصوصی به‌ویژه در پلتفرم‌های پخش صوت و تصویر فراگیر و شبکه نمایش خانگی معین شد که در چه بخش‌هایی باید از وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی و در چه بخش‌های دیگری باید از سازمان صدا و سیما مجوز اخذ کنند.	حذف
	ب) مسئولیت تنظیم‌گری، صدور مجوز، نظارت بر رسانه‌های فعال در عرصه صوت و تصویر فراگیر شامل رسانه‌های «کاربر محور و» ناشر محور» و شبکه نمایش خانگی به‌ویژه تولید سریال‌ها و برنامه‌های تلویزیونی و امثال آن و همچنین تبلیغات و آگهی در حیطه صوت و تصویر بر عهده سازمان صدا و سیما جمهوری اسلامی ایران است.	مخالف	ندارد		حذف
ماده (۷۷) - به منظور تقویت کارایی و اثربخشی رسانه ملی برای گسترش و تعمیق فرهنگ اسلامی - ایرانی و	الف) سازمان صدا و سیما جمهوری اسلامی ایران مکلف است نسبت به تولید و پخش محتوای هویت محور، عدالت گستر و شتاب‌بخش پیشرفت در قالب‌های خلاق، جذاب و امیدافزا در برنامه‌ها و	موافق به شرط اصلاح	ندارد	علاوه بر دو موضوع هویت‌محوری و عدالت‌گستری، باید اقدامات دیگری نیز برای تقویت کارایی و اثربخشی صدا و سیما صورت گیرد.	سازمان صدا و سیما جمهوری اسلامی ایران مکلف است تا پایان برنامه هفتم توسعه نسبت به تولید و پخش محتوای هویت‌محور، عدالت‌گستر و شتاب‌بخش پیشرفت در قالب‌های خلاق، جذاب



ماده	بند	موافق / مخالف / موافق به شرط اصلاح	سابقه در برنامه ششم و قوانین دائمی	اظهار نظر کارشناسی	پیشنهاد اصلاحی
مواجهه مؤثر با جنگ روانی و تهاجم فرهنگی و سیاسی دشمنان و ایجاد تحول در محتوا، رویکرد و سازوکار، اقدامات زیر انجام می‌گردد:	اخبار رادیویی و تلویزیونی در تمامی سطوح ملی، استانی و برون‌مرزی اقدام نماید.				و امیدافزا و افزایش کیفیت برنامه‌های رادیویی، تلویزیونی و فضای مجازی از طریق افزایش بهره‌وری نیروی انسانی و چابک‌سازی ساختار سازمانی اقدام نماید. تصویب بودجه سالیانه این سازمان منوط به ارائه گزارش عملکرد اقدامات مذکور به مجلس شورای اسلامی خواهد بود.
	(ب) وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات مکلف است پهنای باند و امکانات لازم برای دسترسی عموم مردم به شبکه‌ها و برنامه‌های رسانه ملی در اقصی نقاط کشور بر بستر شبکه ملی اطلاعات و همچنین دسترسی حداکثری در سطح بین‌المللی را فراهم نماید.	مخالف	دارد	مفاد این بند در قانون اهداف، وظایف و اختیارات وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات (بند «ط» ماده ۳) ذکر شده و با توجه به اینکه لازم است از ارائه احکام غیر ضرور در قالب تکرار قوانین موجود و بیان مسائل بدیهی که نیاز به تصویب قانون ندارد، پرهیز شود، تکرار این بند ضرورتی ندارد.	حذف
	(پ) سازمان صدا و سیما جمهوری اسلامی ایران و وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی مکلفند در راستای حمایت از فرهنگ و ارزش‌های اسلامی- ایرانی و توسعه حکمرانی رسانه‌ای و همچنین با توجه به مسئولیت آن دستگاه‌های مذکور در تنظیم مقررات، صدور مجوز و نظارت بر رسانه‌های فعال در عرصه صوت و تصویر فراگیر شامل رسانه‌های کاربرمحور و ناشرمحور و نیز شبکه نمایش خانگی به‌ویژه سریال‌ها و برنامه‌های تلویزیونی و امثال آن در فضای مجازی، آیین‌نامه اجرایی نحوه حمایت و رسیدگی به تخلفات اشخاص در موارد فوق را ظرف مدت سه‌ماه پس از ابلاغ برنامه، تهیه و به تصویب	مخالف	ندارد	تعیین آیین‌نامه نحوه حمایت و رسیدگی به تخلفات اشخاص در رسانه‌های کاربرمحور و ناشرمحور و نیز شبکه نمایش خانگی به‌ویژه سریال‌ها و برنامه‌های تلویزیونی و امثال آن در فضای مجازی در صلاحیت مجلس شورای اسلامی است و نیاز به تصریح قانونی دارد؛ کمابینه در قانون رسیدگی به تخلفات اداری کارکنان دولت موارد تخلفات و تنبیهات به‌طور دقیق مشخص شده است و تهیه و	حذف

۱. بند «ط» ماده (۳) قانون اهداف، وظایف و اختیارات وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات: توسعه و ترویج ارتباطات و فناوری اطلاعات در کشور و تأمین زیرساخت‌های مورد نیاز آن به‌منظور دسترسی آحاد مردم به خدمات پایه ذریبط.

ماده	بند	موافق / مخالف / موافق به شرط اصلاح	سابقه در برنامه ششم و قوانین دائمی	اظهار نظر کارشناسی	پیشنهاد اصلاحی
	هیئت وزیران برسانند.			تصویب این موارد خارج از صلاحیت هیئت وزیران است.	
ماده (۷۸) - به منظور توسعه ورزش‌های همگانی و قهرمانی، سازمان صدا و سیما جمهوری اسلامی ایران مکلف است با هماهنگی وزارت ورزش و جوانان، آیین‌نامه نحوه تعیین میزان حق پخش تلویزیونی مسابقات ورزشی و چگونگی تأمین و تسهیم آن بین ذی‌نفعان را با لحاظ کیفیت و کمیت مسابقات و تعداد مخاطبان ظرف مدت شش‌ماه پس از ابلاغ برنامه تهیه و به تصویب هیئت وزیران برساند.		موافق به شرط اصلاح	دارد ^۱	بررسی محتوای این ماده نشان می‌دهد که الزام اجرایی شدن ندارد زیرا این متن با متن بند «پ» ماده (۹۲) برنامه ششم توسعه که در همین خصوص ذکر شده بود تفاوت ماهیتی و کارکردی چندانی ندارد و گزارش عملکرد این بند در ۶ سال اجرای برنامه ششم توسعه نشان می‌دهد که تحقق نیافته است و عامل اصلی آن عدم توافق سازمان صدا و سیما و وزارت ورزش و جوانان در خصوص نحوه تقسیم درآمدهای تبلیغاتی ناشی از پخش مسابقات ورزشی بوده است. بنابراین جهت اجرایی شدن موضوع حق پخش رسانه‌ای مسابقات ورزشی باید ایده‌ها و راهکارهای جدیدی ارائه شود که مورد وثوق سازمان صدا و سیما و وزارت ورزش و جوانان باشد و جنبه اجرایی داشته باشد. لازم به ذکر است که در بخش ارائه احکام پیشنهادی جهت درج در برنامه هفتم توسعه، راهکارهایی در این خصوص ارائه شده است.	در راستای اجرایی شدن موضوع تقسیم درآمدهای تبلیغاتی ناشی از پخش مسابقات ورزشی کشور بندهای ذیل پیشنهاد می‌شود: الف) وزارت ورزش و جوانان موظف است به نمایندگی از فدراسیون‌ها و باشگاه‌های ورزشی؛ همه درآمدهای که از محل تبلیغات محیطی مسابقات ورزشی کسب می‌شود را به ردیف درآمدهای شماره ۱۴۰۱۸۴ نزد خزانه‌داری کل کشور واریز کند. سازمان صدا و سیما نیز باید همه درآمدهای قبل، حین و بعد از مسابقات ورزشی تیم‌های ایرانی اعم از باشگاهی و ملی را به همین حساب واریز نماید و کل این مبلغ به نسبت مساوی بین وزارت ورزش و جوانان و سازمان صدا و سیما تقسیم می‌شود. ب) ده درصد (۱۰٪) منابع درآمدهای حاصل از پخش محتوای ورزشی در سامانه نمایش آنلاین (وی‌اودی)، تلویزیون تعاملی (آی‌پی‌تی‌وی) و وبسایت‌ها به ردیف درآمدهای تعیین شده نزد خزانه‌داری کل کشور واریز شود. وجوه واریزی به نسبت مساوی بین وزارت ورزش و جوانان و سازمان صدا و سیما تقسیم می‌شود. ۱. سهم پرداخت شده به وزارت ورزش و جوانان از منابع مندرج در بندهای «الف» و «ب» به باشگاه‌ها و فدراسیون‌های ورزشی تعلق دارد و در اختیار آنها قرار می‌گیرد.

۱. بند «پ» ماده (۹۲) برنامه ششم توسعه.



پیشنهاد اصلاحی	اظهار نظر کارشناسی	سابقه در برنامه ششم و قوانین دائمی	موافق / مخالف / موافق به شرط اصلاح	بند	ماده
<p>۲. وزارت امور اقتصاد و دارایی در موضوع تراکنش‌های مالی و وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات در موضوع زیرساخت‌ها و امکانات وی‌اودی‌ها، آی‌پی‌تی‌وی‌ها و وبسایت‌ها موظف به همکاری با وزارت ورزش و جوانان (به نمایندگی از فدراسیون‌ها و باشگاه‌های ورزشی) و سازمان صدا و سیما است.</p> <p>تبصره: سازمان صدا و سیما و وزارت ورزش و جوانان مکلف است در خصوص اجرایی‌سازی مفاد این ماده، گزارش سالانه درآمدی از محل‌های تعیین شده را در اختیار دیوان محاسبات کشور و کمیسیون فرهنگی مجلس شورای اسلامی قرار دهد.</p>					

جدول ۲. احکام مرتبط با حوزه رسانه و فضای مجازی در سایر فصول لایحه برنامه هفتم توسعه

ماده	بند	موافق / مخالف / موافق به شرط اصلاح	سابقه در برنامه ششم و قوانین دائمی	اظهار نظر کارشناسی	پیشنهاد اصلاحی
ماده (۳) - در راستای تقویت تأمین منابع مالی تولید، اقدامات زیر انجام می‌شود:	ث) به بانک‌ها، مؤسسات مالی و اعتباری، صندوق‌های مالی و وزارت امور اقتصادی و دارایی (سازمان بورس و اوراق بهادار) اجازه داده می‌شود براساس آیین‌نامه‌ای که ظرف مدت شش‌ماه پس از ابلاغ برنامه، توسط وزارت امور اقتصادی و دارایی با همکاری وزارت صنعت، معدن و تجارت، بانک مرکزی و سایر دستگاه‌های ذی‌ربط به تصویب هیئت وزیران می‌رسد، نسبت به پذیرش دارایی‌های نامشهود با قابلیت تبادل در بازار از جمله دارایی‌های رقمی در فرایندهای اعتبارسنجی، وثیقه‌گذاری، ضمانت و پذیره‌نویسی اقدام نمایند.	موافق به شرط اصلاح	ندارد	لزوم رسمیت‌بخشی در این ماده به محتوا به‌عنوان دارایی رقمی تقویم‌پذیر به‌عنوان سرمایه و سهام کسب‌وکارهای دیجیتال و قابل ترهین، توثیق و تضمین نزد مراجع ذی‌صلاح قانونی، قضایی و اداری و تعیین شاخص‌های ارزش‌گذاری آن با هدف رونق‌بخشی به اقتصاد دیجیتال و تحقق سهم مناسب آن از تولید ناخالص داخلی در بخش تولید و عرضه محتوای دیجیتال	ث) بانک‌ها، مؤسسات مالی و اعتباری، صندوق‌های مالی و وزارت امور اقتصادی و دارایی (سازمان بورس و اوراق بهادار) مکلفند براساس آیین‌نامه‌ای که ظرف مدت شش‌ماه پس از ابلاغ برنامه، توسط وزارت امور اقتصادی و دارایی با همکاری وزارت صنعت، معدن و تجارت، وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی، بانک مرکزی و سایر دستگاه‌های ذی‌ربط به تصویب هیئت وزیران می‌رسد، نسبت به پذیرش دارایی‌های نامشهود با قابلیت تبادل در بازار از جمله دارایی‌های رقمی و محتوای رقمی در فرایندهای اعتبارسنجی، وثیقه‌گذاری، ضمانت و پذیره‌نویسی اقدام نمایند.
تبصره ماده (۶۷)	تبصره: هرگونه فعالیت موازی دستگاه‌های اجرایی در تأمین تصاویر و داده‌های ماهواره‌ای ممنوع است. وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات موظف است نیاز دستگاه‌های اجرایی و بخش خصوصی به تصاویر و داده‌های ماهواره‌ای را با اولویت کارورها و شرکت‌های دانش‌بنیان تأمین نماید. تعرفه این خدمات به پیشنهاد وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات به تصویب کمیسیون تنظیم مقررات ارتباطات می‌رسد.	موافق به شرط اصلاح	ندارد	انجام وظایف سازمان صدا و سیما مستلزم تبادل تصاویر و داده‌های ماهواره‌ای است. از این رو پیشنهاد می‌شود که این سازمان از این تبصره مستثنا شود.	هرگونه فعالیت موازی دستگاه‌های اجرایی در تأمین تصاویر و داده‌های ماهواره‌ای به‌استثنای سازمان صدا و سیما ممنوع است. وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات موظف است نیاز دستگاه‌های اجرایی و بخش خصوصی به تصاویر و داده‌های ماهواره‌ای را با اولویت کارورها و شرکت‌های دانش‌بنیان تأمین نماید. تعرفه این خدمات به پیشنهاد وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات به تصویب کمیسیون تنظیم مقررات ارتباطات می‌رسد.

**جدول ۳. پیشنهادات الحاقی به لایحه برنامه هفتم توسعه در حوزه رسانه و فضای مجازی**

ردیف	محل الحاق	متن پیشنهاد	ادله کارشناسی
۱	الحاق یک بند به ماده (۶۶)	موضوع: حمایت از محتوای بومی رقومی (دیجیتال) وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی با همکاری وزارت امور اقتصادی و دارایی و وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات موظف است ظرف شش ماه پس از تصویب قانون ضوابط و الزامات فنی، حقوقی و اقتصادی ناظر بر تولید و عرضه رمزکلیدهای یکتا (NFT) همچنین شناسه‌داری محتوای تسهیل و تسریع فرایندهای بازاریابی و بازاریابی محتوا در عرصه‌های داخلی و جهانی و معیارهای اعتبارسنجی و اعتباربخشی به محتوای رقومی (دیجیتال) جهت هدفمندسازی و هوشمندسازی حمایت‌ها، تسهیلات، معافیت‌ها و امتیازات قابل اعطا به حوزه محتوا و تأثیرگذاری آن بر اعتبارپذیری مالی فعالان صنعت و بازار محتوا را تعیین نماید.	با هدف رونق‌بخشی به اقتصاد دیجیتال و تحقق سهم مناسب آن از تولید ناخالص داخلی در بخش تولید و عرضه محتوای دیجیتال
۲	الحاق یک بند به ماده (۷۵)	موضوع: خلأ موجود در حوزه مربی زیست‌بوم فضای مجازی کودک و نوجوان وزارت آموزش و پرورش مکلف است از محل اعتبارات وزارت آموزش و پرورش، سالانه ۱۵ هزار مربی سواد فضای مجازی کودک و نوجوان را به‌منظور ارتقای سواد فضای مجازی در همه مقاطع تحصیلی در قالب آموزش‌های ضمن خدمت فرهنگیان، آموزش دهد.	با توجه به ضرورت آموزش و فرهنگ‌سازی برای خانواده‌ها، معلمان و مربیان حوزه کودک و نوجوان و خلأ مربیان ماهر و آموزش‌دیده این حکم پیشنهاد می‌گردد.

جمع‌بندی

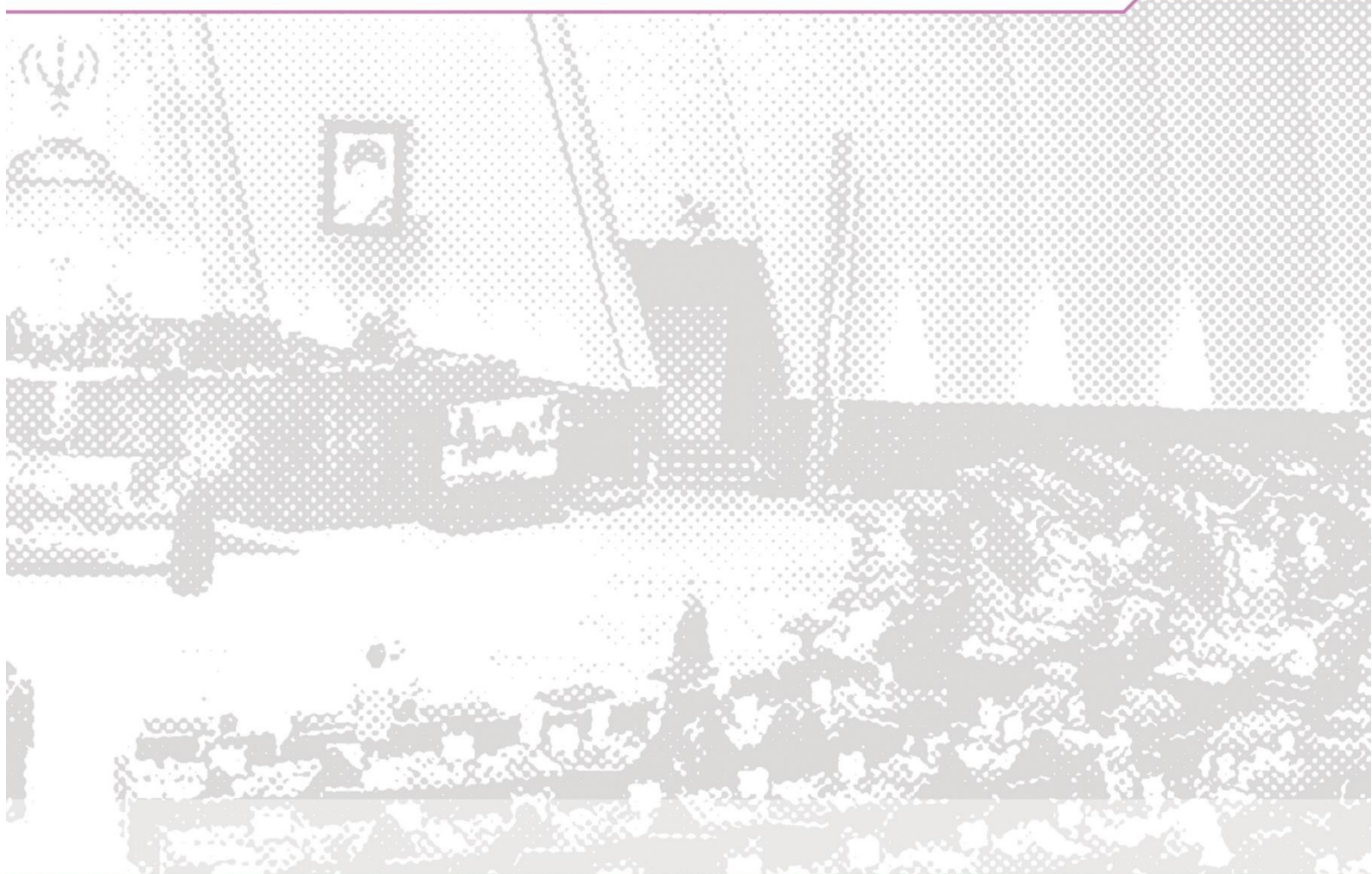
بررسی مفاد مرتبط با رسانه، ارتباطات و فضای مجازی از لایحه برنامه پنج‌ساله هفتم توسعه بیانگر آن است که این احکام از کفایت، اتقان و جامعیت لازم برخوردار نیستند. اگرچه این لایحه تلاش کرده تا ذیل سیاست‌های کلی ابلاغی برنامه هفتم توسعه تدوین شود اما اشکال‌های ذیل در آن مشاهده می‌شود: کم‌توجهی به ویژگی‌های شکلی مورد انتظار از مواد و احکام برنامه‌های پنج‌ساله توسعه، عدم جامع‌نگری نسبت به مسائل و چالش‌های رسانه‌ای و ارتباطی کشور از جمله از دست رفتن مرجعیت رسانه‌های بومی، کم‌توجهی به توسعه محتوای دیجیتال داخلی فضای مجازی، عدم اتقان لازم در تقویت لایه محتوا و خدمات شبکه ملی اطلاعات، کم‌توجهی به خلأ موجود در حوزه مربی زیست‌بوم فضای مجازی کودک و نوجوان و عدم کفایت مواد پیشنهادی برای افزایش کیفیت برنامه‌های رادیویی، تلویزیونی و فضای مجازی سازمان صدا و سیما.

علاوه بر این در حوزه رسانه، فضای مجازی اولاً توجهی به کلان مسئله‌های این حوزه همچون کاهش مرجعیت رسانه‌های رسمی، کاهش اعتماد به منابع خبری رسمی، اخلال در گردش صحیح اطلاعات در کشور، رشد فزاینده عملیات روانی رسانه‌های معاند نشده است. ثانیاً اسناد بالادستی کشور همچون سند راهبردی جمهوری اسلامی ایران در فضای مجازی، سند طرح کلان و معماری شبکه ملی اطلاعات که در آن تقسیم کار ملی برای دستگاه‌های ذی‌نفع در حوزه رسانه و فضای مجازی در نظر گرفته شده است توجهی نشده است. ثالثاً مسئله تقسیم کار در حوزه تنظیم‌گری رسانه که در ماده (۷۶) لایحه مورد توجه قرار گرفته امری است که موضوع قوانین عادی است چراکه جزئیات آن حائز اهمیت بوده و جانمایی آن در قانون برنامه توسعه ضرورتی ندارد.

ایجاد رویه خلاف معمول و آسیب‌زا در قاعده‌گذاری برای رسانه و فضای مجازی (ناظر به بند «پ» ماده (۷۷)) و همچنین برای مواجهه با چهره‌ها (ناظر به بند «پ» ماده (۷۵)) از اشکال‌های دیگر لایحه برنامه هفتم توسعه است. در مقابل، از نقاط قوت این لایحه و نقاطی که به شکل مناسبی بدان پرداخته شده است می‌توان به بند «ج» ماده (۷۵) اشاره کرد که در راستای اعتلای فرهنگ عمومی در جهت تحکیم سبک زندگی اسلامی-ایرانی، تسهیلات حمایتی قابل توجهی برای مراکز فرهنگی، رسانه‌ای، سینمایی و مطبوعاتی پیش‌بینی شده است.

**منابع و مآخذ**

۱. قانون برنامه پنج‌ساله ششم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران (۱۳۹۶-۱۴۰۰). مصوب ۱۳۹۵/۱۲/۱۴.
۲. گزارش بررسی لایحه بودجه سال ۱۴۰۲ کل کشور: بودجه حوزه رسانه و ارتباطات جمعی (صدا و سیما، خبرگزاری جمهوری اسلامی، شورای نظارت و ...).
۳. مصوبات شورای عالی فضای مجازی (۱۳۹۰-۱۴۰۲).
۴. سیاست‌های کلی برنامه هفتم توسعه. ابلاغی مقام معظم رهبری.
۵. مصوبات شورای عالی انقلاب فرهنگی.
۶. قانون اهداف، وظایف و اختیارات وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی. مصوب ۱۳۶۶/۲/۲۳.
۷. قانون اهداف، وظایف و اختیارات وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات. مصوب ۱۳۸۲/۹/۱۹.
۸. گزارش ویژگی‌های شکلی مورد انتظار از مواد و احکام لایحه برنامه‌های توسعه پنج‌ساله کشور؛ با استفاده از تجربه برنامه ششم توسعه. شماره مسلسل: ۲۲۰۱۹۰۱۱. مرکز پژوهش‌های مجلس شورای اسلامی.
۹. گزارش عملکرد قانون برنامه ششم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران در سال‌های ۱۳۹۶، ۱۳۹۷، ۱۳۹۸ و ۱۳۹۹. تهران: سازمان برنامه و بودجه کشور، مرکز اسناد، مدارک و انتشارات.
۱۰. مرکز پژوهش‌های مجلس شورای اسلامی، تحلیل سیاست‌های ارتباطی و رسانه‌ای در قوانین برنامه‌های عمرانی و توسعه (۱۴۰۰-۱۳۲۷)، مطالعات آموزش و فرهنگ (گروه رسانه، ارتباطات جمعی و فضای مجازی). شماره مسلسل: ۱۸۳۰۱، ۱۴۰۱.
۱۱. مرکز پژوهش‌های مجلس شورای اسلامی، ارائه راهکارهای اثربخش جهت حق پخش رسانه‌ای، دفتر مطالعات آموزش و فرهنگ، شماره مسلسل: ۱۸۹۰۳، ۱۴۰۲.
۱۲. مرکز پژوهش‌های مجلس شورای اسلامی، ارزیابی عملکرد قانون برنامه ششم توسعه و قانون احکام دائمی برنامه‌های توسعه کشور (ویرایش اول)، شماره مسلسل: ۱۸۳۰۹، ۱۴۰۱.
۱۳. لایحه برنامه پنج‌ساله توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران (۱۴۰۶-۱۴۰۲).
۱۴. گزارش برنامه عملیاتی بودجه سال ۱۴۰۲. سازمان برنامه و بودجه کشور.



مرکز پژوهش‌های مجلس شورای اسلامی

تهران، خیابان پاسداران، روبروی پارک نیاوران (ضلع جنوبی، پلاک ۸۰۲)

تلفن: ۷۵۱۸۳۰۰۰ صندوق پستی: ۱۵۸۷۵-۵۸۵۵ پست الکترونیک: mrc@majles.ir

وبسایت: rc.majles.ir